

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕКОЛОГІЯ ҐРУНТІВ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалавський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	ОПП Екологія Спеціальності 101 Екологія
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Трудовітність	210 год
Мова(и) викладання	державна
ІНІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології. Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля
Контактні дані розробника(ів)	Галицька Марина Анатоліївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, e-mail: maryna.galytska@pdau.edu.ua , https://www.pdau.edu.ua/people/galytska-maryna-anatoliyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	формування комплексу знань і компетентностей щодо здатності аналізувати екосистему ґрунту та його значення як середовища проживання мікро-, мезо- та мегафауни, ґрунтових водоростей та мікроорганізмів, ролі ґрунтової біоти у трансформації речовин та енергії, формування трофічних зв'язків та екологічних груп педобіонтів; особливостей органічної речовини ґрунту, формування її стабільних та лабільних фракцій, акумуляції та мінералізації; ролі абіотичних та біотичних факторів у формуванні різних типів ґрунтів;
Компетентності	загальні: ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. фахові: ФК 2. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук. ФК 14. Здатність приймати організаційні, природоохоронні та інші рішення, які забезпечують екологічно безпечне функціонування агроекосистем.
Результати навчання	ПРН 3. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. ПРН 9. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення. ПРН 18. Поеднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень. ПРН 21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних
Методи навчання	Словесні: лекція, пояснення, бесіда; наочні: ілюстрування; практичні методи: практичні роботи, конспектування, підготовки реферату; методи

	<p>формування пізнавальних інтересів: метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; метод усного контролю: бесіда, доповідь. Самостійна робота без контролю викладача: завдання самостійної роботи. Методи з розвитку соціальних навичок: презентації, доповіді, робота в команді.</p>
<p>Програма навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Виникнення, формування та розвиток ґрунту в процесі ґрунтоутворення.</p> <p>Тема 2. Походження, склад, генетичне, агрономічне та екологічне значення органічної частини ґрунту.</p> <p>Тема 3. Походження, склад, генетичне, агрономічне та екологічне значення мінеральної частини ґрунту.</p> <p>Тема 4. Хімічний склад ґрунтів. Ґрунтові колоїди та вбирна здатність ґрунту.</p> <p>Тема 5. Водні, фізичні та фізико-механічні властивості ґрунтів.</p> <p>Тема 6. Процеси формування вбирного та окисно-відновного потенціалу ґрунтів. Реакція ґрунтового середовища</p> <p>Тема 7. Родючість ґрунту та її регулювання.</p> <p>Тема 8. Класифікація, номенклатура та діагностика ґрунтів. Різноманітність ґрунтів у природі, їх відображення в класифікаційних системах.</p> <p>Тема 9. Ґрунтовий покрив світу. Бонітування і моніторинг ґрунтів.</p> <p>Тема 10. Біогеохімічні цикли в екосистемах. Баланс біогенних елементів у землеробстві. Баланс гумусу</p> <p>Тема 11. Біотична складова екосистеми ґрунту. Мікробіологія ґрунту</p> <p>Тема 12. Абіотична складова екосистеми ґрунту</p> <p>Тема 13. Ерозія як екологічна небезпека ґрунтів</p> <p>Тема 14. Закономірності поширення ґрунтів. Ґрунти України.</p>
<p>Стратегія оцінювання результатів навчання</p>	<p>Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового контролю результатів навчання.</p> <p>Формами <u>поточного контролю</u> знань здобувачів вищої освіти є:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ опитування; ✓ виконання завдань на лабораторних роботах; ✓ виконання завдань самостійної роботи <p>Форма <u>семестрового контролю</u>: <i>іспит</i></p>
<p>Політика навчальної дисципліни</p>	<p>Відвідування занять навчальної дисципліни є обов'язковим. Викладач індивідуально зі здобувачем вищої освіти визначає необхідність і форми відпрацювання пропущених занять. Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Існує можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за</p>

	<p>наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та/або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.</p> <p>Набуття програмних результатів навчальної дисципліни можливе і після успішного закінчення навчання у неформальній та інформальній освіті (різноманітні навчальні платформи). Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається за наявності документального підтвердження (зокрема сертифікату)</p> <p>Після завершення вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування в АСУ ПДАУ з метою покращення викладання даної дисципліни.</p>
<p>Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)</p>	<p>«Біофізика», «Біологія», «Хімія з основами біогеохімії»</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надточій П. П., Мислива Т. М., Вольвач. Ф. В. Екологія ґрунту : монографія. Житомир: Видавництво ПП «Рута», 2021. 473 с. 2. ДСТУ 4365:2004. Якість ґрунту. Показники родючості ґрунту. Національний стандарт України. Київ : Держспоживстандарт України, 2005. 36с. 3. ДСТУ 7842:2015 Якість ґрунту. Оцінювання якості ґрунтів за гранулометричним складом 4. ДСТУ 7844:2015 Якість ґрунту. Діагностування еколого-генетичного статусу ґрунту. Загальні вимоги 5. ДСТУ 4287:2004 Якість ґрунту. Відбирання проб 6. ДСТУ 7927:2015 Якість ґрунту. Метод визначення біологічного потенціалу ґрунтів за інтенсивністю дихання 7. ДСТУ 3980-2000. Ґрунти. Фізико-хімія ґрунтів. Терміни та визначення. 8. Андреюк К. О., Іутинська, А. Ф., Антипчук. В. А. Функціонування мікробних ценозів ґрунту в умовах антропогенного навантаження. К.: Обереги, 2021. 240 с. 9. Патица В. П Біологічний азот: Монографія. К.: Світ, 2023. 424 с. 10. Водорості ґрунтів України (історія та методи дослідження, система, конспект флори) І. Ю. Костіков, П. О. Романенко, Е. М. Демченко [та ін.] К.: Фітосоціоцентр, 2021. 300 с. 11. Панас Р.М. Ґрунтознавство: навчальний посібник. Львів: «Новий світ 2000», 2023. 372 с. 12. Бережняк М.Ф., Якубенко Б.Є., Чурилов А.М., Сендзюк Р.В. Ґрунтознавство. Навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2020. 612 с. 13. Аверчев О.В., Сидякіна О.В. Ґрунтознавство: практикум. Одеса: Олді-Плюс, 2021. 136 с. 14. Цуман Н.В., Борисюк Б.В. Ґрунтознавство та охорона ґрунтів. Практикум. Одеса: Олді-Плюс, 2020. 256 с. 15. Крикунов В.Г. Ґрунти та їх родючість. К.:Вища школа, 2020. 287 с. 16. Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Навчальний посібник. Полтава: ПДПУ, 2020. 73 с. <p style="text-align: center;">Допоміжні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах № 175 від 17.10.2002.р. „Про порядок консервації земель” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www. dkzr. gov. ua. 2. . Круть В. М. Наукові основи екологічного землеробства В. М. Круть, Г. П. Фесенко. Київ: Урожай, 2021. 176 с. 3. Грабак Н. Х. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з бонітування ґрунтів / Н. Х. Грабак. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2023. 24 с. 4. . Кирильчук А. А., Бонішко О. С. Хімія ґрунтів. Основи теорії і практикум : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 354 с. 5. Скрильник Є.В., Кутова А.М. Еволюція термінології у сфері органічної речовини ґрунту та гумусу. Вісник аграрної науки.2023, №4(841). С15-23. 6. Галицька, М. А. Гуміфікаційно-мінералізаційні процеси як показник акумуляції

	<p>карбону в ґрунтах [Текст] / М. А. Галицька, П. В. Писаренко, М. А. Кулик // Таврійський науковий вісник : Сільськогосподарські науки. - Херсон : Вид. дім "Гельветика", 2020. - Вип.102. - С. 130-136</p> <p>7. Taranenko, A. O., Kulyk, M. I., Taranenko, S. V., & Galytska, M. A. (2020). Influence of different methods of switch-grass cultivation on soil organic matter dynamics and biomass productivity. <i>Bulletin of Poltava State Agrarian Academy</i>, (3), 135–149. doi: 10.31210/visnyk2020.03.15</p> <p>8. Maksym Kulyk, Iryna Zhornyk and Maryna Galytska. Plants for phytoremediation and biofuel production/ <i>Applied Biotechnology in Mining: Proceedings of the International Conference (Dnipro, April 25-27, 2018)</i>. – Dnipro: National Technical University “Dnipro Polytechnic”, – 2020. – P. 49</p> <p>9. Дековець В.О., Кулик М.І., Галицька М.А. Біологізація технології вирощування міскантусу гігантського на біопаливо Аграрні інновації. Гельветикаю м. Херсон, 2021. № 10. С. 23-29. DOI https://doi.org/10.32848/agra.innov.2021.10.4</p> <p>10. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Галицька М.А., Цьова Ю.А. Типологізація техногенно порушених земель, які знаходяться під звалищами твердих побутових відходів, з урахуванням локальних особливостей. Аграрні інновації. Гельветикаю м. Херсон, 2022. № 13. С. 113-117. DOI https://doi.org/10.32848/agra.innov.2022.13.18</p> <p>11. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Диченко О.Ю., Тараненко А.О., Галицька М.А., Агроекологічні особливості дії природних розсолів та мінералів на ґрунтові мікроорганізми. Вісник ПДАА. Полтава, 2022. №2.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>Статистичні та довідкові матеріали:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/ekologichnyjmonitoryng/natsionalni-dopovidi-pro-stan-navkolyshnogo-pryrodnogoseredovyshha-v-ukrayini/ 2. Матеріали офіційного сайту Державного комітету з земельних ресурсів КМУ https://www.kmu.gov.ua/npas/120711635 3. http://54.229.242.119/GSOCmap/ 4. http://www.fao.org/3/I6937EN/i6937en.pdf 5. Офіційний сайт Верховної Ради України http://zakon4.rada.gov.ua 6. Наукова періодика України. Бібліотека ім. В. Вернадського www.irbis-nbuv.gov.ua 7. Науковий центр прикладних екологічних досліджень http://env.teset.sumdu.edu.ua
Рік введення	2023